

A portrait of Don Bosco, a man with dark hair, wearing a dark clerical suit with a white collar. He is seated at a desk with his hands clasped. A golden halo surrounds his head. The background is a warm, golden-brown color.

EUGENIO CERIA

DON BOSCO S BOGOM

Prijepis: **TERESIO BOSCO**

Naslov izvornika:
Eugenio Ceria, *Don Bosco con Dio*
© 2003 Editrice Elledici, Torino

Nakladnik i copyright za hrvatsko izdanje:
© 2015 by SALESIANA d.o.o.
Omiška 8, Zagreb
salesiana@salesiana.hr
www.salesiana.hr

Za nakladnika: Anto Stojić

Prijevod: Ivan Marijanović
Lektura: Katica Majdandžić-Stupac
Grafička oprema: »Salesiana« d.o.o.
Tisak: »Kerschoffset« d.o.o., Zagreb

ISBN 978-953-205-121-6

Tiskano u Hrvatskoj, ožujak 2015.

EUGENIO CERIA

DON BOSCO S BOGOM

Prijepis u suvremeni jezik
s potpunom vjernošću izvornom tekstu proveo
TERESIO BOSCO

SALESIANA

ZAGREB, 2015.

Knjiga 32

1. E. Viganò – J. Aubry – J. Schepens, *Duhovno vodstvo*
2. E. Viganò, *Salezijanska obitelj*
3. J. Aubry, *Salezijanski duh*
4. E. Viganò, *Otajstvo i povijest*
5. Ivan Pavao II, *Otac i učitelj mladeži*
6. C. M. Martini, *Bog odgaja svoj narod*
7. P. Braido, *Don Bosco između projekta i utopije*
8. *Povelja zajedništva don Boscove salezijanske obitelji*
9. N. De Martini, *Molitva – preobrazba čovjeka i svijeta*
10. C. M. Martini, *Život po Duhu*
11. C. M. Martini, *Povratak Ocu*
12. A. Cencini, *Tajnovitost poziva*
13. C. M. Martini, *Koja će ljepota spasiti svijet?*
14. C. M. Martini, *Jakooljev san*
15. A. Cencini, *Osobna povijest prebivalište tajne*
16. C. M. Martini, *Etika socijalne države*
17. C. M. Martini, *Gospa Velike subote*
18. T. Bosco (prir.), *Don Bosco – Misli*
19. C. M. Martini, *O tijelu*
20. M. Gallizi, *Evandjelje – Radosna vijest spasenja*
21. N. De Martini, *Kako i zašto biti zreo*
22. C. M. Martini, *»Na tvoju riječ« (Lk 5,5)*
23. *Povelja poslanja Salezijanske obitelji*
24. J. E. Vecchi, *Salezijanska duhovnost*
25. T. Bosco (prir.), *Majka Terezija – Misli*
26. *Vodstvo u salezijanskom iskustvu*
27. Biskupi Québeca, *Ponuda vjere mladima danas*
28. Pascual Chávez Villanueva, *Salezijanci i briga za zdravlje*
29. *Revnost za Krista revnost za ljude*
30. *Volontarijat u salezijanskom poslanju*
31. Carlo Nanni, *Preventioni sustav danas*
32. Eugenio Ceria, *Don Bosco s Bogom*

Predgovor

Kako je i zašto napisana ova knjiga

Zadaću »prijepisa u suvremeni jezik« knjige Eugenia Cerije *Don Bosco con Dio (Don Bosco s Bogom)* povjerila mi je izdavačka kuća Elledici. Riječ je o knjizi koja je mnogo godina bila temeljni tekst za shvaćanje i usvajanje Don Boscove duhovnosti.

Ovo što slijedi potpuno je vjeran prijepis teksta, ne njegova *revizija* (ili kako se danas kaže *revizitacija*) s prilagodbom suvremenoj osjetljivosti i pokoncilskoj duhovnosti.

Vrijednosti koje ističe Ceria

Eugenio Ceria, pisac posljednjih devet svezaka Don Boscovih *Biografskih uspomena*, sin je svoga vremena. Uokviruje kršćansku duhovnost (kao duhovni učitelji toga doba i onoga koje slijedi do II. vatikanskog koncila) promatrajući kao najvišu točku Gospodinovo raspeće, više nego uskrsnuće. Posljedično tome njegov opis Don Boscove duhovnosti teži naglasiti više »nošenje križa svaki dan« (uzvišene kršćanske vrijednosti, ali ne »prve na ljestvici«), nego vrijednosti »radosne nade«, osjećaja radosnog predanja u ruke milosrdnog Oca, što god da se dogodi. Jednostavno rečeno: Cerijina kršćanska osjetljivost više je na crti nasljedovanja Krista nego na crti radosti i nade (*Gaudium et spes*).

Okolnosti u kojima je Ceria pisao

Da bi se potpuno razumjela vrijednost ovoga djela, treba poznavati prilike u kojima je Ceria radio. Pietro Stella piše: »Oko 1910. (dok su bili u tijeku procesi za proglašenje blaženim Josipa Benedikta Cottolenga, Josipa Cafassa i Ivana Bosca) ... u unutar-
tarnju svetost Cottolenga i Cafassa nitko nije sumnjao ... Nije tako bilo s Don Boscom, promatrajući ga i u odnosu prema njegovim salezijancima. Moglo se složiti da su djela koja je on pokrenuo očitija i veličanstvenija od Cottolengovih i Cafassovih, ali se moglo pitati odgovara li doista veličini djela »unutarnji život« prema mjerilima intimističke duhovnosti koja je u određenim sredinama obilježila katoličku religioznost toga doba. Salezijanci su izgledali kao poduzetnici i radnici za sve, ali u njima se nije očitovala ona unutarnjost koja se očekivala od klera prema sjemenišnim i samostanskim modelima. Ako se pak htjelo ići do njihova utemeljitelja i učitelja, pitalo se ne treba li upravo njemu pripisati taj izvanjski poduzetnički stil, koji nije dubok, a možda u njegovim učenicima ni trajan« (P. Stella, *Don Bosco*, III, str. 162 i s.).

Dana 6. veljače 1923. izabran je za papu kardinal Achille Ratti, koji je uzeo ime Pio XI. On je izjavio da je poznao Don Bosca »osobno i temeljito« te je 24. ožujka, susrevši vrhovnog poglavara salezijanaca (danas blaženog don Filipa Rinaldija) čestitao na velikom broju salezijanskih novaka (400) i preporučio mu da se »dobro brine da ih odgoji u vršenju evanđeoskih savjeta i temeljnih kršćanskih vrlina... kako bi postali savršeni nasljedovatelji časnog Don Bosca u ljubavi prema siromašnoj i napuštenoj mladeži, u neumornom radu... i u duhu molitve« (P. Stella,

Don Bosco, III, str. 184). Papa, koji je osobno poznao Don Bosca, tvrdi, dakle, da je on »uzor za nasljedovanje« ne samo u djelovanju nego i u duhu molitve.

Ta je papina tvrdnja ipak shvaćena više kao kompliment nego kao vjerodostojno svjedočanstvo i nije uzeta u razmatranje u procesu beatifikacije.

Veliki prigovor

Ildefonso Schuster, benediktinski opat Sv. Pavla izvan zidina i teolog savjetnik Kongregacije za obrede (poslije kardinal nadbiskup Milana, danas blaženi) predstavio je 20. srpnja 1926. Kongregaciji pismeni prigovor na latinskom, u kojem između ostalog tvrdi: »... Protiv optužbe da se sluga Božji (Ivan Bosco) posvećivao molitvi manje nego što je to opravdano činiti, htio bih da postulator kauze dublje opiše njegov unutarnji duhovni i mistični život...« (P. Stella, *Don Bosco*, III, str. 193, bilješka. Prijevod – T. Bosco).

Zbog toga prigovora (koji je na idućih šest mjeseci blokirao priznanje Don Boscovih herojskih vrlina) poglavari su zadužili neke salezijance da pažljivo prouče dokumente i svjedočanstva s tog motrišta, kako bi »dublje opisali njegov unutarnji duhovni i mistični život«.

Jedan od salezijanaca koji se posvetio tome poslu bio je i Eugenio Ceria, kojega je zadužio sam vrhovni poglavar Filip Rinaldi, a kojega on u Predgovoru naziva »Osobom najvišeg autoriteta i časti« i »Onim koji ima nad mojom voljom najveća prava«.

Rezultati marljivog proučavanja sabrani su u ovu knjigu, koja je objavljena u dane Don Boscove beatifikacije, koja se dogodila 2. lipnja 1929.

Don Boscov papa

U govorima koje je držao za Don Boscovu beatifikaciju i kanonizaciju, papa Pio XI. vratio se s autoritetom na predmet, i sada se nije moglo reći da je riječ o »komplimentima«. »Njegov je život u svim momentima bio neprestano žrtvovanje u ljubavi, neprestana sabranost u molitvi. To je bio najživlji dojam koji se stjecao u razgovoru s njim. Ljudi su dolazili sa svih strana Europe, a on na nogama, s obje noge na zemlji, kao da je stvar trenutka, sve sluša, sve shvaća, odgovara na sve i uvijek u velikoj sabranosti... Reklo bi se da je njegova misao drugdje: bijaše s Bogom duhom sjedinjen, ali evo ga, odgovara svima, i imao je točnu riječ za sve... To je život svetosti i sabranosti, ustrajnosti u molitvi koju je Blaženik provodio... u svim neprestanim i nesmišljenim aktivnostima« (Govor 17. lipnja 1932., MB XIX, 214).

»... Treba se pitati: Koja je tajna svega toga golemog rada, izvanrednog širenja, veličanstvenog uspjeha? I upravo nam Blaženik daje tumačenje, pravi ključ svega toga veličanstvenog otajstva: daje nam ga u svojoj neprestanoj težnji prema Bogu, dapače stalnoj molitvi, jer je njegov intimni razgovor s Bogom bio neprekidan, i rijetko se kao u njemu ostvarila ona izreka: Tko radi, moli. Jer on je upravo poistovjetio rad s molitvom« (Govor 19. studenoga 1933., na posljednjem zboru kardinala prije Don Boscove kanonizacije).

»Prva (Don Boscova tajna) ljubav je prema Isusu Kristu... ljubav o kojoj stalno razmatra, ljubav koju ne prekidaju duše, ne promatrane u sebi samima, nego u onom što su u misli, u djelu, u krvi, u smrti

božanskog Otkupitelja, i ljubav prema Otkupitelju postaje ljubav prema otkupljenim dušama...« (Govor 3. travnja 1933., MB XIX, str. 294).

Iz čitanja ove knjige i riječi onoga koji je nazvan »Don Boscov papa« izvire velika pouka: biti salezijanac ne znači »agitirati za mlade«, nego »raditi i moliti za mlade, koji su Božji sinovi i kćeri koje je Isus otkupio«.

TERESIO BOSCO

Rivoli, Elledici,

1. studenoga 2003., Svetkovina svih svetih

(Don Cerijin izvorni predgovor prvom izdanju iz 1929. donesen je na kraju knjige)

Uvod

Tko je svetac?

Za jednostavne ljude svetac je čovjek viđenja, proroštava i čudesa. To su pak Božji darovi koji nisu bitni za svetost. To su darovi koje Bog daje svojoj Crkvi od početaka, da u njoj zasja Božja snaga, a u svijesti ljudi održi se živom misao na stvarnosti koje nadilaze ljudski život.

Svetac je potpuno Božji čovjek. To je čovjek koji, prema riječima svetoga Pavla, potpuno »Bogu živi« (Gal 2,19). Dakle, čovjek koji u Bogu traži početak i smisao svih svojih misli, svih svojih osjećaja, svega svoga djelovanja.

Svi oni koji su preporođeni krštenjem primili su od neizmjerne Božje dobrote klicu višega života od onog prirodnoga. Ali u praksi nisu mnogobrojni oni koji razvijaju taj duhovni život tako da sa svetim Pavlom mogu reći: »Živim, ali ne više ja, nego živi u meni Krist« (Gal 2,20). Za razvoj toga duhovnog života treba odgovoriti na Božje pouke i poticaje. Svetac je upravo onaj koji potpuno živi nadnaravni život, u mjeri u kojoj je to moguće ljudskom biću. Obično on govori o Bogu i s Bogom. On stanuje na zemlji ili je građanin neba. Drži srce uvijek usmjereno tamo gdje zna da je pravo dobro. U tome je duh molitve, koji je uzlaženje, uzdizanje, srdačan

polet prema Bogu. Ništa ga ne odvaja od onog najvišeg predmeta njegove ljubavi. Zemaljski život za njega je samo kušnja u hodu prema nebeskom životu, gdje će biti izravno, vječno gledanje Boga u ljubavi.

Tako gledajući, treba imati hrabrosti reći da životopisi svetaca koji se čitaju ne sadrže uvijek »život« svetaca. Sveci nesumnjivo djeluju u okviru događaja koji su im suvremeni. U aktivnostima koje poduzimaju, u idejama koje šire, vjernik će vidjeti ruku Providnosti koja ih je poslala u prikladno vrijeme, kao junake sposobne izvršiti poslanje od velike vjerničke i građanske važnosti.

U tom pogledu moderna je hagiografija (autor govori o životima svetaca prvih desetljeća 20. st.) doista pročistila stare predrasude, koje su gledale na svece kao bića koja su pala s Mjeseca, strana životu, i katkad bolesna nastranostima koje su se skrivale pod imenom »misticizma«, jer o mistici je vladalo veliko neznanje.

Treba dakle zahvaliti onima koji su primijenili povijesnu metodu, koja je s likova svetaca skinula veliku antipatiju. Ali je također istina da su mnogi, pozivajući se na povijesnu metodu, katkada oduzeli svetima ono što ih čini takvima, tj. svetost. Pozitivna znanost, povijesna i psihološka, prelazi preko te stvarnosti i ostaje indiferentna. Ali tko ima oči vješte razmotriti stvarnost višega reda, gdje se ljudsko susreće i sjedinjuje s božanskim, izbjegava tu zamku. Pisci koji drže da nije vrijedno truda promatrati sveca kao čovjeka sjedinjena s Bogom, iskrivljuju njegov lik.

Don Bosco je »moderan« svetac?

Držimo prikladnim istaknuti još nešto. Više smo puta čitali i čuli da je Don Bosco moderan svetac. Čini nam se da se ta primjedba treba razborito uzeti i dobro razumjeti. Inače može stvoriti krivo uvjerenje da se, kao i tolike druge ljudske stvari, i svetost treba modernizirati, da postoje dvije vrste svetosti: jedna dobra za stara vremena, druga svjesno stvorena za naša vremena.

Djelovanje milosti Božje, koja oblikuje svete, ne mijenja se s protokom vremena. Ni suradnja čovjeka s posvećujućom milosti Božjom ne mijenja stil prema ukusima. Savršena ljubav Božja, bitan element svetosti, slična je suncu koje od prvog dana oživljava zemlju, obasipajući je uvijek na isti način svjetlom i toplinom. Dakako, i svetac je čovjek svoga vremena, i u svom poslanju dobra zauzima stavove koji bi u drugim epohama bili anakronistični. Ali središnja točka, nadahniteljica njegovih snaga, i vrhovni cilj svega njegova djelovanja uvijek su isti. A novost njegova djelovanja nije takva da bi se moglo reći: svako doba ima svoju svetost.

Don Bosco svetac akcije?

Treba osobito odbaciti grubi nesporazum. U ovom vremenu grozničave aktivnosti, neki Don Bosca nazivaju »modernim svecem« mašući zastavom o svecu akcije, kao da Crkva, od svetog Pavla do danas, nije imala svetaca koji su bili vrlo aktivni. Ili kao da, u naše dane, svetac akcije ne mora biti i čovjek molitve.

Nema svetosti bez unutarnjeg života, i nikada neće biti unutarnjeg života bez duha molitve. To je

istinska duhovnost jučer, danas, uvijek: djelovanje i molitva sjedinjeni, međusobno prožeti, nerazdvoji- vi, kao na dan Duhova.

Jedan veliki poznavatelj sv. Pavla ocrtava njegov profil koji se lako može primijeniti na Don Bosca: »S neusporedivom lakoćom apostol združuje najuzvišeniju mistiku s najpraktičnijim asketizmom. Dok njegovo oko promatra nebo, njegova noga nikad ne gubi kontakt sa zemljom. Ništa nije iznad ili ispod njega. U trenutku dok se izjašnjava da je razapet svijetu i da živi istim životom za Krista, zna pronaći za svoju djecu riječi koje osvajaju vedrinom i milošću, a silazi do minucioznih propisa o pokrivalu žena, o dobrom redu na sastancima, o obvezi manualnog rada, o brizi za slabost želudca. Stoga njegova duhovnost pruža najjednostavnijim srcima hranu uvijek ukusnu, a najuzvišenijim dušama neiscrpiv rudnik dubokih razmatranja.«

Od početka kršćanstva evo nas u srednjem vijeku, evo nas pred sv. Bonaventurom, o kojem biograf Lemmens piše ovu primjedbu, koja bi se također mogla primijeniti na Don Bosca: »Vremena rata traže ljude velike dobrote, koji uspijevaju umiriti duhove iznad sukobljenih strana; ljude jasne vizije, koji znaju ono što hoće i idu ravno prema svome cilju; ljude molitve koji će osigurati mir u sebi i postići svjetlo i snagu odozgor.« Duhovnost svetih, uvijek stara i uvijek nova, ne mijenja se s protokom stoljeća niti s promjenom običaja.

Don Bosco učitelj u spajanju rada i molitve

Pastoralne osobe i one koje proučavaju svete znanosti, razmišljajući o duhovnim stvarima, često

se zavaravaju da su i oni duhovni. Ali jedno je reći a drugo činiti. Može se vrlo dobro raspravljati o duhovnom životu a da se ne živi duhovno.

Svećenici koji se osobito posvećuju svetom služanju, na stranicama koje slijede naći će Don Boscovom zaslugom poneki poticaj i prosvjetljenje da objedine djelovanje i učenje, tako da djelovanje prethodi, prati i slijedi učenje. Sveti Bernard rekao bi da budemo bunari, ne jednostavni kanali.

Laici koji u materijalnim poslovima ne gube iz vida duhovne interese, čitat će s korišću primjere jednog tako neumornog radnika. On je u hrpi svakodnevnih potreba znao umijeće preobražavanja djela svojih ruku u molitvu, ostvarujući to neusporedivom prirodnošću, moleći uvijek, nikada ne suštajući (usp. Lk 18,1).

Redovnici i redovnice razumiju duhovne stvari. I ono malo što znamo pred njih staviti, oni će razumjeti mnogo više nego što naše siromašno oko uspijeva otkriti.

Duh molitve ozračje je kršćanina. Gospodin kaže: »Na dom Davidov i na Jeruzalemce izlit ću duh milosni i molitveni. I gledat će na mene« (Zah 12,10). Izlivanje tog duha, započeto na velike Duhove, trajalo je, traje i trajat će zauvijek u Crkvi, tvoreći ozračje koje kršćani trebaju udisati. Sveci su ga udisali čista, neprekidno, s punim plućima. Oživotvoreni tim čistim zrakom i snažno ojačani za unutarnjeg čovjeka (usp. Ef 3,16), odstranili su iz sebe djela tijela, koja nabraja sv. Pavao u Poslanici Galaćanima. I prihvatili su u sebe plodove Duha, koje sv. Pavao ovako nabraja: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost

(usp. Gal 5,19-25). Prekrasne stvari. O kad bismo ih i mi dobro shvatili »sa svima svetima«, a ovdje s Don Boscom, i u njegovoj školi!

Raščlanjivanje knjige

Za razdiobu gradiva koristimo sjajnu biblijsku sliku. Duh Sveti uspoređuje put pravednika sa svjetlošću svanuća, »koja je sve jasnija do potpunog dana« (Izr 4,18).

Pravi sinovi svjetlosti, sveci su svjetiljke u svijetu. Napreduju iz vrline u vrlinu sve do savršenstva, i dolaze onamo gdje će »zasjati poput sunca u kraljevstvu Oca svojega« (Mt 13,43).

Razlikovat ćemo, dakle, u Don Boscovu životu tri razdoblja, koja možemo predstaviti kao zoru, podne i sjajni zalaz, ili bolje preludij prijelaza iz putujuće Crkve u uzvišena nebesa pobjedničke Crkve.

Naše srce prepuno je radosti. Iz slave blaženih naš dragi Otac neće nam samo obasjavati puteve progona svojim naukom i primjerom, nego će biti naš vrijedni zagovornik kod Boga, da ga i mi mogemo sustići u sretnoj nebeskoj domovini.

Kazalo

Predgovor	5
Uvod	11
 PRVI DIO: ZORA KOJA SVIĆE	
1. Obitelj	19
2. Vrijeme školovanja	28
3. U sjemeništu	40
 DRUGI DIO: SUNCE O PODNE	
4. Na početku svoga poslanja	55
5. Drugo razdoblje njegova poslanja	62
6. U stalnom sjedištu svoga poslanja	71
7. U razdoblju velikih utemeljenja	86
8. U nevoljama života	110
9. Nezgodni događaji koji razbijaju život	123
10. Ispovjednik, propovjednik, pisac	138
 TREĆI DIO: NA ZALASKU DANA	
11. Dar savjeta	165
12. Snovi, vizije, ekstaze	185
13. Dar molitve	203
 Predgovor koji je napisao autor prvog izdanja 1929.	 217